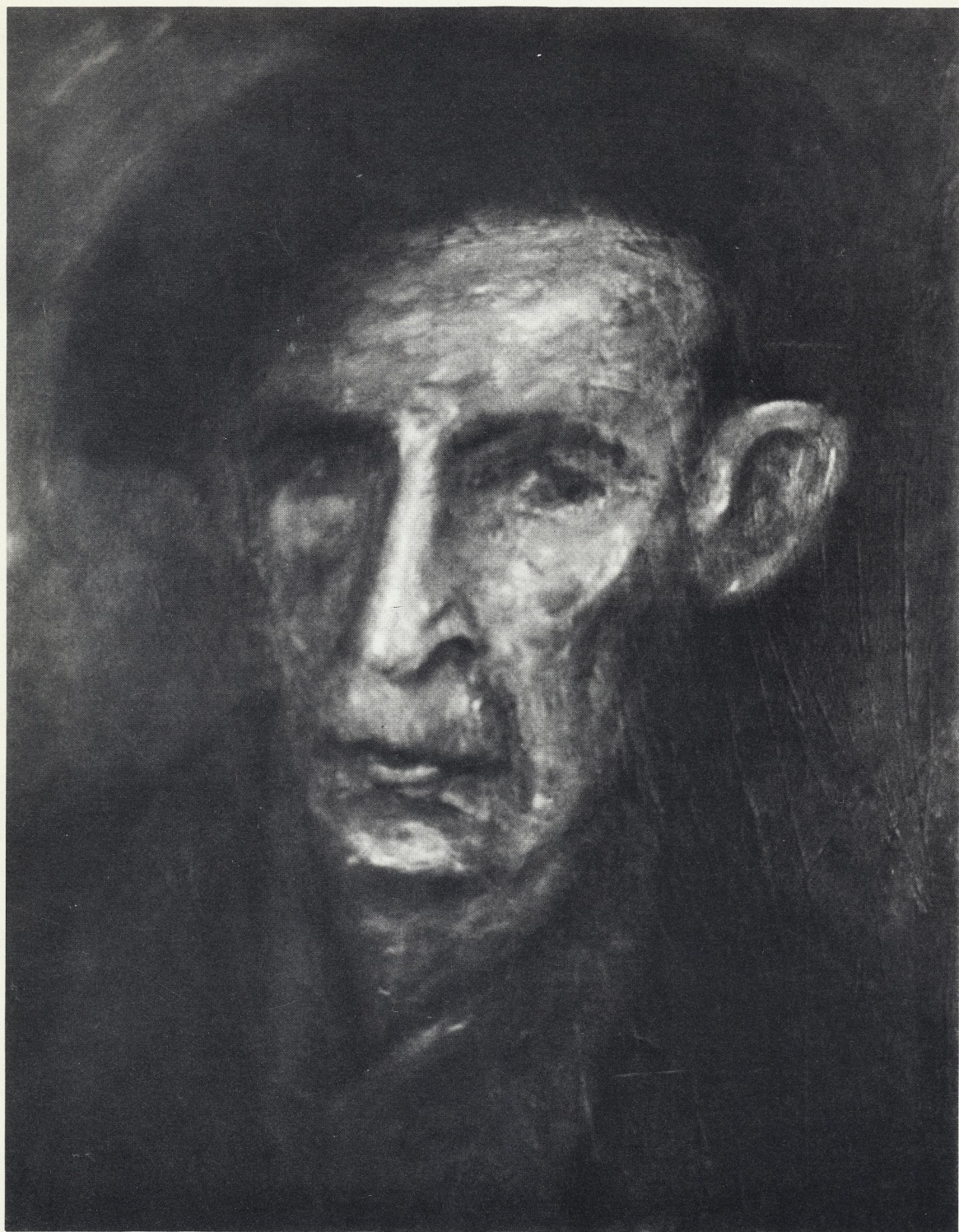

Poste Restante ★

Medlemsblad för
Nils Ferlin-Sällskapet
Nr 2 1980

Här är världens marknadstorg,
kom och låt oss höra,
Har du varor i sin korg
finn du saluföra?

Har du något medicin
som är bra för själen,
något starkt och ädelt vin
för den trumpne trälen?

Titta hur i slams och flams
kärningarna sitter
med sitt krams och med sitt krams,
bara skräp och glitter!

Ur ett handskrivet manuskript till "Marknad" i den version som nu finns hos systemen Ruth Hladisch. Se artikeln sid 8.

Kära Poesivän,

det mörknar över vårt land. Höstkvällarna kommer med sitt allt tidigare mörker men också världens oro och vår allt mer hårdnande ekonomiska ställning kastar sina slagskuggor in över det svenska folkhemmet, alldeles nyss så ljust och fyllt av iver, förhoppningar och tro på framtiden.

Det är inte så lätt att hålla sitt hjärta starkt och levande i en tid då världen går på skruvar, men vi som läser poesi vet att den är en kraftkälla som aldrig sviker. Därför känns det meningsfullt att vara med i en förening som arbetar för att föra poesin närmare människorna, därför känns det roligt att kunna säga att den, vårt kära Ferlinsällskap, alltjämt lever ett gott och starkt liv tack vare er som så troget betalar era medlemsavgifter.

I år kan vi, tack vare lyckliga omständigheter, dela ut två pris. Ferlinpriset går till en av våra stora poeter, Ann Margret Dahlquist-Ljungberg, en människa som inte låter sig skrämmas av det mörker som går igenom världen utan envist ställer upp sin poetiska vrede mot världens sönderfall.

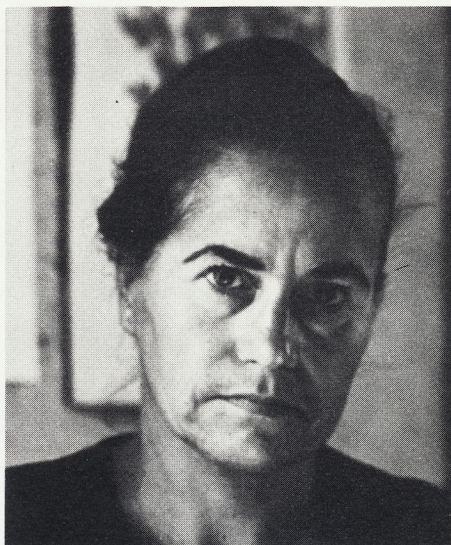
Det andra, trubadurpriset, går till Thorstein Bergman, en sångare och musiker av rang och en av våra finaste Ferlintolkare.

Du säger att du kommer till prisutdelningen? Välkommen, det ska bli trevligt att ses.

Din vän gamle skalden

Paulen Key-Oberg

ÅRETS FERLIN-PRISTAGARE

"HON STÅR PÅ LIVETS SIDA"

Ann Margret Dahlquist-Ljungberg debuterade våren 1947 (samtidigt som jag) med diktsamlingen "Jungfrun i berget". Hon fick många lovord, t ex av Gunnar Ekelöf och Erik Lindgren. Med Ekelöf hade hon sedan, så länge han levde, nära kontakt. Han såg i henne en omutlig konstnär — lidelsefull och självständig.

I sin dubbla verksamhet, som bildskapare och diktare, har hon tillkämpat sig (ja, tillkämpat — hon har inte fått någonting gratis) en plats bland de inflytelserika. Och inflytande vill hon ha. Ty hon vet med sig, att hon har viktiga ting att uppenbara.

En sierska är hon, mörk och fruktansvärd. Samtidigt outtröttligt stridbar för människans överlevande och mänsklig värdighet. Ondskan är inte blind. Ondskan har sina synliga representanter, som bara låtsas blunda för det elände de åstadkommer.

Politikerna: de som manipulerar: människor, som i sin tur manipulerar naturen — den natur i vilken människorna skulle kunna leva. Dem klär hon av, in till deras trasiga samveten.

Tidigt var hon ute, i romenen "Strålen" på 50-talet, och varnade för kärnkraften. Om Döden i oljan, fåglarnas, naturens död — där människan är nästa mål, har hon skapat en upprörande bildsvit; och därtill dikter. Hennes stora utställning (i Konsthallen i Malmö och Konstakademien i Stockholm 1978–79) "För att överleva" var ett väldigt varningsrop, som också inrymde en intim viskning till envar:

*en vind utan vingslag
ett hav utan samband eller fäste
i stränder av växande liv*

Dessa ord finns med i den mäktiga diktsamlingen från i fjol, "Isöga"; den på både yta och djup mest upprörande poesi en samtida svensk poet bestått oss.

I antikärnkraftsrörelsen var och är hon oförtröttligt verksam. Därom vittnar hennes uppfordrande appeller i form av dikter, bilder, artiklar och personliga framträdanden. Hon är en välrustad och när så krävs hårdför agitator.

Men i "Isöga", liksom i hennes övriga verksamhet, finns också innerlighet, inlevelse, vaksamhet och vemod.

MÅNEN HÄR

av Ann Margret Dahlquist-Ljungberg

Jag ser mitt ansikte det tunga där i spegeln
det mörkt vallonska
Årens tyngd som fåror ristade
likt träets ådror i en gammal timmervägg
Levande men gammal urgammal
Skrovligheten när man lägger handen mot
Full av hemligheter
skalbaggar allsköns kryp
och den ständiga kampen mot häxlik röta
i detta Climat . . .
Ser jag mitt ansikte i spegeln
eller tvärs igenom mig själv?
Bakom mig en svag rörelse — en vind
eller en snuddande fågelvinge
Fingrar löser mitt hår det faller
som ett skogsrås nerför ryggen
Jag känner det mot min nakna rygg
nästan som en fjäderskrud
Och jag känner de varma händerna
som fattar tag om mig . . .
Men i min spegel finns bara en vägg
Jag vänder mig om
asch — det var väl bara solens kattlika lek?
Och redan är det natt och mörkt
Månen skjuter
med silverkula rätt in i spegeln

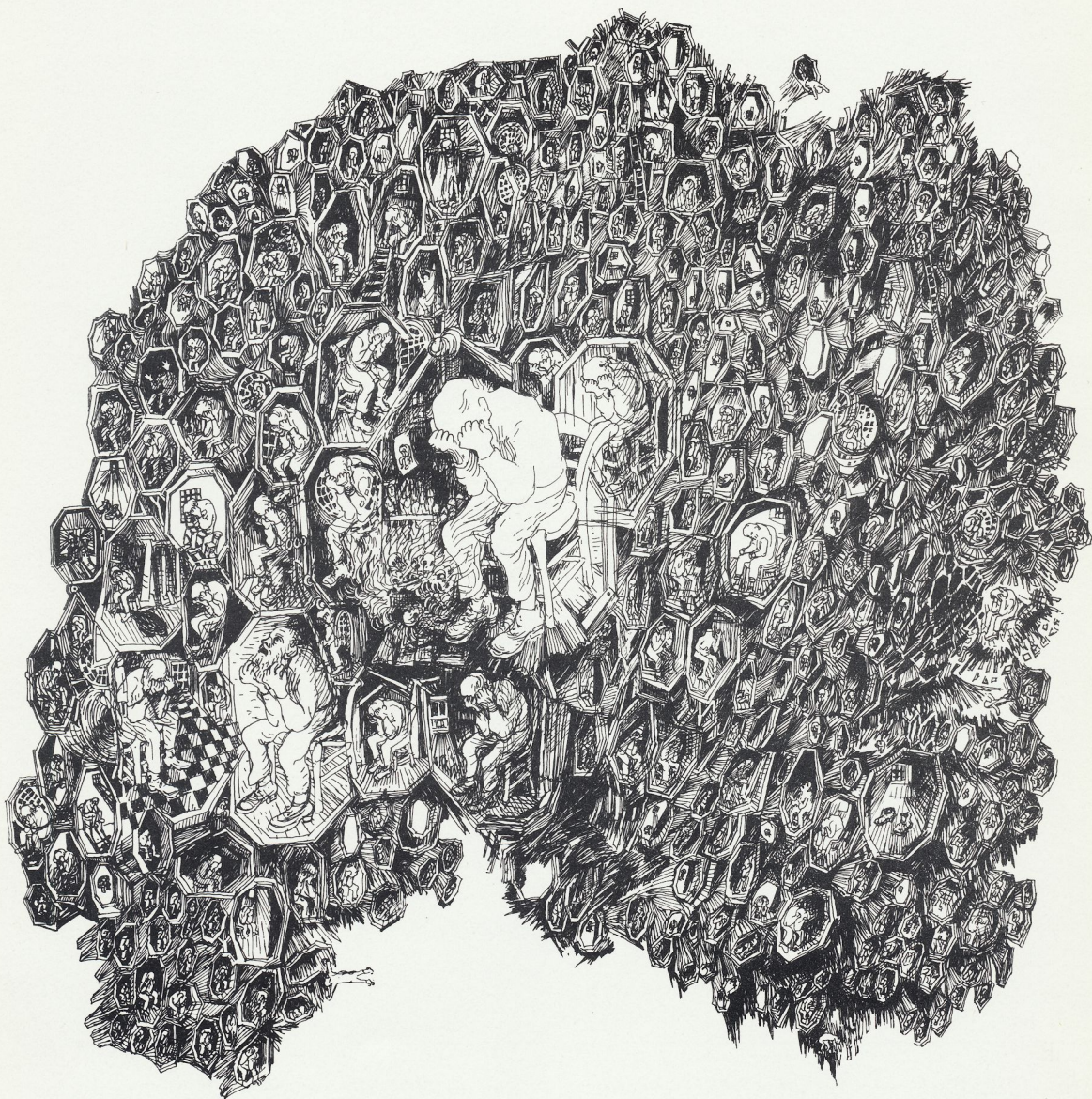
Ett kort citat: "Människan sviker", ur sviten Döda fåglar:

Dessa två
älskade varandra
mer än allt annat
över allt oförnuft
Följdes i flykten
jakten kampen för överlevandet
och omsorgen
Seglade vilade
med vittutbredda vingar
aktande varandras avstånd ändå

nära nära — som om
det fanns bara rymd och kärlek!
In i döden
sammanfogade till ett
In i det sista skyddande varandra
mot människans svek

Om aggressiv eller ömsint: hennes poesi, liksom allt hon gör, väcker alltid den känsla Stig Sjödin en gång formulerade så här: "Hon står på livets sida".

Axel Liffner

På tröskeln till evigheten
(Människorollen II)
Av Ann Margret Dahlquist-Ljungberg

Ann Margret Dahlquist-Ljungberg 1975

"På tröskeln till evigheten"
kallar Ann Margret Dahlquist-Ljungberg denna teckning från 1975.

PREMIÄR FÖR TRUBADURPRISET

Nils Ferlin-Sällskapets nyinrättade Trubadurpris utdelas nu för första gången. Årsmötet 1980 beslöt att priset i försättningen skall delas ut varje år "i den mån ekonomin så tillåter".

Thorstein Bergman

FIB:s Lyrikkubb tryckte år 1954 i 10 000 ex "Ballader och spelmansvisor — Ett urval av Nils Ferlin." I förordet nämner Ferlin hur han 1921 eller -22 stiftade Dan Anderssons litterära bekantskap genom en uppläsning av Harald Beijer. Beijer läste Vaggsången vid Kestina. Ferlin blev mycket gripen av dikten och skaffade sig Dan Anderssons dikter, anordnade Dan Anderssonsaftnar och mellan dem förmedlade han Dan Anderssons diktning till förstående lyssnare med största uppskattning. Och apropå Dan Anderssons visor läser man i förordets slutrader: "Håller de inte på att bli bortglömda? En tung violin tonar genom dem. Är det måhända den som skrämmer? Ack, svenska folk!"

Glädjas månne vi att så ej blev fallet inte minst genom Thorstein Bergmans djupt rotade

allvar och seriösa intresse för Finnmarksskal-
dens person och författarskap.

Thorstein Bergmans tonsättningar av Dan Andersson har kommit hela svenska folket till del genom massmedia, TV, radio och grammo-
fon. Genom Thorsteins omfattande och mycket uppskattade turnéprogram som "En cabaré, en show, ett tivoli" och "Än glöder vin på brödernas taverna . . ." m.fl. har Dan Andersson fått sällskap av Nils Ferlin, Emil Hagström, Helmer Grundström och Harald Forss — tre Ferlinpristagare — i Bergmans tondräkt. Arbetarrörelsens sångflora har han berikat med fina blomster för att nämna ett: "Alla tillsammans" och Lil Lindfors har fått sin repertoar utökad med den finstämda visan: "Om du nånsin kommer fram till ditt Samarkand". — Gläds, svenska folk!
broder Tor

Marknad – ett radiospel och dess förvandlingar under tre decennier

av Jenny Westerström

*"Dä va marknad, folk å varor" i stora skaror
— menageri.*

*Bäst jag gick å exponera i regn å lera
melankoli*

kom ja ner till vårt nöjesfält

å fick se gamle Brazils tält.

Ja sjöng ut min sympati

på Maggidudis melodi: . . .

Denna glimt från marknadsfältet i Filipstad kan man läsa i *Julhölja 1923*. Ferlin skrev denna kuplett till melodien "Lilla Frida och jag" och kallade den "Finns det någonting där ovan?"

Det skulle dröja ända fram till åren strax före 1935, innan Ferlin åter och då i ett annat sammanhang tog upp marknadsmotivet. Söndagen den 24 februari 1935 sändes hörspelet *Marknad* i radio i C. A. Dymlings regi. Josef Briné hade skrivit musiken, Nils Ferlin visstexterna och tillsammans lär de ha utarbetat handling och repliker, även om Nils Bohman vid presentationen av Nils Ferlin i *Röster i Radio* nr 9, 1935 benämner honom "söndagspjäsens författare" och inte alls nämner Josef Briné.

Det kan vara intressant att notera något ur Bohmans presentation av den för radiopubliken föga kände Ferlin. (Han hade ju vid det laget endast utkommit med två diktsamlingar och blott medverkat i radiospellet *Spelkosackerna* året före). För första gången betonas Ferlins frändskap med Lasse Lucidor i det bohemiska lynnet, bitterheten och den desperata humorn, men Bohman medger ändå att Ferlin har ett lättare sinne, "han ryter inte i sin desperation, han trallar". Men trots detta framställs inte Ferlin av Bohman som någon glad och lustig figur. Det är därför ganska troligt, att radiolyssnarna blev överraskade av

den lätta och folkliga komik, som utklingade från Marknadsspelet på söndagskvällen!

Stycket kallas en rapsodi och ger en rad glimtar från marknadslivet, scener som kan tänkas ha utspelat sig på Ferlins barndoms marknader i Filipstad.

Om detta berättar han förresten själv i *Turistföreningens årsbok 1954*. Radiostycket hålles samman dels av resonörsversen, som löper som en röd tråd genom pjäsen, dels av fästfolket Anders och Stina som dyker upp på marknadens olika nöjesevenemang, på dansbanan på skjutbanan, vid lyckohjulet, vid tittskåpet, hos kanonfotografen etc.

Pjäsen är befolkad av parodiska typer som agerar i olika bondkomiska scener. Vi har klädeshandlaren, klockjuden, grishandlaren, snasktanten, kanonfotografen, som alla var och en på sitt sätt försöker övertyga om sina varors outhärlighet. Vi möter vidare fjärdingsmannen, som på grund av de goda dryckerna blivit fördröjd och "missar" tjuven, som tagit damens väska, men som Dunderbacks-Per givit ett rejält kok stryk och sedan av ren vänlighet låtit undkomma. Vi möter utropare, som gör reklam för varietéföreställningar, innehållande diverse sevärdheter som damen utan underkropp, den andalusiska naknaergalen, världens starkaste man, jättedamen miss Albertina på 250 kg osv.

Illusionen av en bondsk marknad förstärks av den folkliga musiken och av ljudeffekterna, som spelar en stor roll genom hela hörspelet. De utgör också övergångarna från scen till scen. Tuppar gal, hästar gnäggjar, grisar grymtar, luftgevär smattrar, klockslag ljuder. Man hör dragspelsmusik, sorlav röster, skratt, sång, applåder, tal på bruten svenska osv.

Med Lars Madsén som regissör sändes *Marknad* på nytt i omarbetad form 6 maj 1942 och efter ytterligare en del ändringar

och tillägg den 10 oktober 1954. Förutom dessa nypremiärer upplevde stycket flera re-
priser. Ändringarna gäller omkastningar av
scener, tillägg av helt nya scener eller stryk-
ningar, men också — och detta är för mig in-
tressant — ändringar av dikter. Ferlin tycks
ha skrivit 1942 års version av *Marknad* redan
under våren eller försommaren 1935.

Från sommaren 1935 härrör sig nämligen
en skiva som innehåller delar av *Marknad*, i
vilken Ferlin medverkade. Skivfyndet och da-
teringen har gjorts av Myggan Eriksson som
med hjälp av skivans matrikelnummer kan
fixera tiden för inspelningen till juli 1935. Om
detta berättar Myggan Eriksson själv i Värm-
lands Museums årsbok 1978.

Vissa scener och repliker på skivan åter-
finns också i 1942 års uppsättning, men ej
i 1935 års version.

Att notera detta kanske kan tyckas som en
bagatell, men det är intressant och ger en bild
av Ferlins entusiastiska och nitiska sätt att ar-
beta. Kanske var han inte nöjd med uppsätt-
ningen 1935 och satte därför genast igång med
förbättringar. Tänkbart är naturligtvis också,
att man från Sveriges Radio föreslagit en ny
uppsättning inom kort och att Ferlin av den
anledningen genast börjat en omarbetning.
En annan möjlighet är att han för skivan skri-
vit några nya scener och repliker samt gjort
vissa ändringar i diktstroforna och sedan låtit
detta ingå i 1942 års uppsättning. Man kan
i alla fall med säkerhet slå fast att 1942 års
version bättre stämmer överens med skivin-
spelningen än 1935 års version.

Låt oss nu gå över till det intressanta i
Marknad, nämligen dikterna — visorna och se
hur Ferlin noggrant valt ut, ändrat, återinlagt
och omplacerat dikter, — för att uppnå bästa
mögliga resultat. Original och regimanuskript
till uppsättningarna finns bevarade på Sve-
riges Radio. Det är framför allt dessa, som le-
gat till grund för min undersökning. Även en-
staka manuskript på Universitetsbiblioteket i
Göteborg samt manuskript lånade av Ferlins
syster Ruth Hladisch och vännen, skolkamra-
ten Gustaf Andborg har varit till hjälp vid

bedömningen av enstaka dikters textgestalt-
ning.

Som tidigare nämnts löper en sammanbin-
dande resonörsvers genom radiospelet. Man
kan för enkelhetens skull kalla alla dessa med
samma rytm och rim skrivna och genom pjä-
sen återkommande strofer för resonörens
marknadsvisa. I hans mun lägges nämligen
även andra mera fristående dikter eller visor,
som Ferlin från början kanske inte ämnat för
radiospelet utan ibland hämtat ur någon av
de redan publicerade samlingarna. I uppsätt-
ningen 6 maj 1942 spelades recitatören av Fer-
lin själv, men om man får döma efter regi-
manuskriptets rollista medverkade han inte
vid sändningen i februari 1935.

Efter en inledande scen, som ger en glimt
av Anders och Stinas färd till marknaden, är
det dags för resonören att träda in. I original-
manuskript och regimanuskript 1935 har stro-
forna följande lydelse:

*Här är världens marknadstorg,
kom och låt oss höra!
Har du varor i din korg
till att saluföra?*

*Har du någon medicin
som är bra för själen
något starkt och ädelt vin
för den trumpne trälen.*

*Titta, hur i slims och slams
kärringarna sitter
med sitt krims och med sitt krams
— bara krams och glitter!*

*För den usla kroppen allt
detta krams man säljer.
Min har fått en nypa salt
ur ett par buteljer!*

*Eljest är jag naken bror
— tas väl av polisen —
Och jag tänker att du tror
jag är under isen.*

*Men vad rör det dej — till skogs
kan du dra och löpa!
Stopp vad har du i din box
kanske kan jag köpa.*

Marknad.

Rapsodi av Nils Ferlin och Josef Briné.

Musik: Josef Briné.

Regi: Lars Madsén.

Personer:

Recitatören		Nils Ferlin
Anders	}	Fritjof Billquist
Stina		Carin Swensson
Dunderbacks-Per		Gunnar Olsson
Kanonfotografen		Artur Rolén
Varietéutroparen		Kulörten
Fjärdingsman		Ernst Brunman

Dessutom klockjudar och grishandlare, snask-
tanter och tittskåpsgubbar, skjutbaneflickor
och refrängsångare, extrapoliser, en tjuv samt
marknadsbesökare av alla slag.

Ur "Röster i Radio" den 6 maj 1942

Dessa strofer är bortsett från ett par smärre ändringar helt identiska med de sex första stroferna i ett handskrivet manuskript, bevarat av Ruth Hladisch. Dikten eller visan kallas där för "Snurrig marknadsvisa" och har hela 25 strofer. Av fjorton av dessa strofer återkommer vissa i det närmaste oförändrade i radiospelet, vissa som vi strax skall se i *Goggles* eller *Kejsarens papegoja*. De 11 återstående stroferna har jag inte träffat på i något annat sammanhang än i det maskinskrivna manuskript, som Gustaf Andborg bevarat. Här har rubriken ändrats till "Marknadsvisa", men för övrigt är versionen identisk med handskriftens.

De uteslutna stroferna handlar i huvudsak om en något överförfriskad marknadsbesökare vid namn Johansson Grip, som i sitt förvirrade tillstånd inhandlar tio fingerborgar:

*Har du något — nej men åh,
idel solregnsdroppar,
fingerborgar — prydom så
våra fingertoppar!*

*Glitt och glam och ingen sorg
gull på svarta naglar!
Mitt på världens marknadstorg
full och glad jag raglar.*

*Sprättar händerna i knip
grimaserar värre:
Plats, gott folk, för Johansson Grip
tio borgars herre!*

forts sid 14

MAGNIFIK FERLIN-KONSERT

Yrkestrubadurernas Förening YTF tog ett verkligt berömvärt initiativ den 30 mars genom att med en Ferlin-konsert i det stora formatet uppmärksamma 50-årsjubileet av skaldens debut i mars 1930 med "En döddansares visor".

Folkets Hus' stora sal var fylld till sista ståplats (och många måste vända redan i entrén) när Sid Jansson som presentatör inledde det tre timmar långa programmet. Raden av trubadurer var imponerande: Olle Adolphson, Björn Arahb, broder Tor, Anders Börje, Stefan Demert och Jeja Sundström, Lasse Göransson, Torgny Björk, Sid Jansson, Tommy Körberg, Monika Lundin, Turid Lundqvist, Nannie Porres, Bernt Staf, Håkan Steijen, Gunnar Turesson och Pauli Virta.

Tommy Körberg

En tacksammare publik har sällan hörts. Många av trubadurerna sjöng egna tonsättningar av Ferlin-dikter, bl a Tommy Körberg med "Stock och galär" (ur samlingen Från mitt ekorrhjul). Den har aldrig tidigare funnits på noter. Men på nästa uppslag kan Poste Restante presentera den.

FERLIN- OCH KONST-VÄNNER!

Av Birger Lindbergs litografi av

NILS FERLIN

(Möja 1939)

enligt all expertis ett av de bästa porträtt som gjorts av skalden

finns ca 225 exemplar kvar.

Det är reproducerat i Poste Restante nr 1/1977 och har formatet ca 45 x 60 cm.

Priset är 125 kr inkl emballage-, expeditions- och portokostnader.

Enklast är att sätta in summan på Sällskapetets postgiro

nr 35 21 55-6 och på talongen bara ange

"Birger Lindbergs litografi". Inkomsten tillfaller oavkortad

insamlingen till en Nils Ferlin-staty i Stockholm.

Ett fynd för både Ferlin-vännen och Konst-vännen !

(4)

Det är stock och galär för allt skirt som är — Hårt

akordanalys A E A E

skorna med silver spänne

F#m F#m E

varar sin puts från dy och smuts de har värdiga vägar at

A E A E D E

vilseförda och allt som vill dansa på tå — allt

G#

Hm⁹ C#m⁹ Hm⁹ E

da. Tungt trampar de svarta skorna

F#m D E F#m

h galär

Musik: Tommy Körberg

trampar de svarta skorna. Hårt trampar de svarta

på tå — Det är prästesko det är domaresko de be

gå. Det. drömska och

ungt och ont ska de slå. Tunga och oberör-

på majgräs och balders-brå.

I regi- och originalmanuskripten till *Marknad* (1942) har begynnelsen av första strofen: "Här är världens marknadstorg" ändrats till "Rus och brus och marknadstorg". Andra strofen har bytts ut och fått följande lydelse:

*Har du penningar i din pung
och förråd i lada
eller går du trist och tung
mitt ibland de glada.*

Tredje, fjärde, femte och sjätte stroferna har samma lydelse som den ursprungliga handskriften och uppsättningen 1935, bortsett från att "bara krams och glitter" blivit "bara skräp och glitter".

I dikten "'Marknad'" i *Goggles* (1938) ingår endast den första av de nyss citerade stroferna och då med samma lydelse som i 1942 års version, dvs med orden "Rus och brus och marknadstorg".

De ovan citerade stroferna två, tre, fyra, fem och sex ur 1935 års uppsättning av *Marknad* har Ferlin med en inledande och en avslutande strof bundit samman till en dikt, som under namnet "Snett och runt" ingår i *Kejsarens papegoja*:

*Snett och runt i kast och kliv
hit och dit och treva.
Strunt är detta marknadsliv
ingenting att leva.*

*Snett och runt i strunt och lyg,
ångst i själ och sinne.
Flyg, du fula fluga, flyg
som har bo härinne!*

Om vi så tar ett kliv längre in i handlingen i *Marknadsspelet*, dyker resonören åter upp. I 1935 års version låter det så här:

*Bröder under vindar sju
och orionbältet
kom i trupp och följ oss åt
nedåt nöjesfältet!*

*Här är världens tivoli
— priserna förhöjda!
men det ger vi attan i
kom och låt oss fröjda.*

*Jättedam och lilleputt
rop och villervalla.
Sexbent ko och trebent tupp
här finns allt för alla!*

*Allt är bäst och allt är bra,
allt är högt i gala!
Vill man något roligt ha
måste man betala!*

*Glitt och glam och ingen sorg,
friska fräna sånger.
Flickan får en blomsterkorg
hon som har ballonger.*

*Ingen vet vad ödet skrev
i sin bok den stora.
Tack då för mitt lyckobrev,
lilla kackadora!*

*Ack, du kackadora, du,
— eller papegoja:
hur vi pratar blir det ju
ändå bara goja.*

*Vinden slår oss vart den vill.
ingenting står rycken
fast vi läser utantill
långa huvudstycken.*

Inledningsstrofen saknas i det handskrivna manuskriptet, men de övriga stroferna är hämtade därifrån, ibland med vissa smärre ändringar: "men det ger vi attan i . . ." i andra strofen har t.ex. ändrats från "men det ger vi fanken i". — I manuskriptet har tidigare också stått "tusan i".

Flickan som i femte strofen får "en blomsterkorg" får i handskriftens version "min fingerborg".

I nästa strof har "Tack då för mitt lyckobrev, lilla kackadora" i handskriften motsvarigheten "men jag fick ett lyckobrev, av en kackadora".

I originalmanuskriptet till uppsättningen 1942 har hela första strofen "Bröder under vindar sju . . ." strukits och ersatts med en strof identisk med sista strofen i samma upp-

sättning, bortsett från att "vinden slår oss" i första strofen får lydelsen "Tiden får oss". Sista strofen står oförändrad kvar.

Stroferna fem, sex och sju (dvs "Glitt och glam . . ." "Ingen vet . . ." "Ack, du kackadora . . .") är överstrukna i originalmanuskriptet (1942) och saknas i regimanuskriptet (1942). Dock har i regimanuskriptet strofen "Bröder under vindar sju . . ." återinsatts, men vindar har där ändrats till "timslag", vilket bibehålls i 1954 års uppsättning. "Följ oss nu" har där blivit "följ oss åt".

I andra strofen (1935 års uppsättning) har "Här är världens tivoli" i 1942 års uppsättning blivit "Rus och brus och tivoli" och "attan" ändrats till "katten". En bagatell, kan man tycka, men nog så väsentlig för Nils Ferlin. Sjätte och sjunde stroferna i 1935 års version ströks som jag nämnt ur 1942 års uppsättning, men i 1954 års version har femte strofen omarbetats till:

*Rus och brus och ingen sorg
ingen sot och ånger!
Gumman har en blomsterkorg
Flickan har ballonger.*

Exakt så ser den också ut i Goggles "Marknad". Sjätte strofen har förbättrats och fått mer av dramatik och slagkraft över sig med följande lydelse både i Goggles och i 1954 års uppsättning:

*Pass nu på vad ödet skrev
i sin bok den stora . . .
— Tappar du mitt lyckobrev,
arma kackadora?*

De två sista stroferna har samma lydelse i både Goggles och Marknadsrapsodin 1954 som i uppsättningen 1935. Granskar man "Marknad" i Goggles finner man, att det endast är femte och sjätte stroferna som inte har sina direkta motsvarigheter i radiospelen.

Femte strofen:

*Upp i grupp på karusell,
flåsar positivet.
Varje kväll är marknadskväll
— Tjosan, här är livet!*

bygger däremot på handskriftens:

*Upp i gupp i karusell
surra, surra, surra!
Varje kväll är marknadskväll
upp i gupp och snurra!*

men saknas i radiospelen.

Fjärde strofen i Goggles "Marknad":

*Billigt — i en gyllne ram,
kammad och friserad,
kan du med ditt hjärtas dam
bli fotograferad — ?*

finner man i 1954 års uppsättning av radiospellet, som en presentation av eller övergång till scenen med en kanonfotograf.

I recitatörens mun lägges här (1954) ytterligare två strofer som kommenterar marknadslivet:

*Rus och brus och ingen natt
som i huvudstaden.
Ännu sveper sol och skratt
över folkparaden.*

*Många ting finns än att se.
Runtom ska vi tåga!
Inte stanna ett-tu-tre
som inför en fråga.*

Dessa strofer finns inte med i de tidigare uppsättningarna.

Från och med regimanuskriptet 1942 finns en strof som ger en ironisk kommentar till Dunderbacks-Pers behandling av en i stycket förekommande väsktjuv:

*Han skriker hårt — det är väl svårt
men sämre kan det bli.
Ty svedan av en paragraf
den sitter länge i.*

I finalen till *Marknad* är likheterna med de medeltida kringresande teatertruppernas spelsätt iögonfallande. Recitatören tänkes stå ensam kvar tillsammans med det "ihop-packande" teatersällskapet på det övergivna marknadsfältet och i slutvinjetten tacka åhörrarna med en förhoppning om att de haft en angenäm timme.

Detta samband med den medeltida teaterkonsten betonar Gunnar Hallingberg i sin avhandling (*Radiodramat. Svensk hörspelsdiktning — bakgrund — utveckling och formvärld* Sthlm 1967) och menar att författaren har "knutit an till den kringresande teatertruppens sätt att skapa miljö och resonans, just genom att i recitatörens mun lägga ett avsevärt kvantum vers".

Vid uppsättningen 1935 bestod epilogen av följande strofer

*Så var ännu en liten dag
ifrån vår tid förgången.
Vi ger den väl ett avskedsslag
kutymligt på gongongen!*

*Nu ligger marknadsplatsen tom
och herr recitatören
är ensam med sin fattigdom
och sina silkessnören.*

*Slut är vår konstifika dram,
vår femkvarts- allt för alla
med lilleputt och jättedam
och rop och villervalla.*

*Behållningen blev föga fet,
det ska vi villigt medge.
Dock: A-son vill ha sorgsenhet
när P-son vill ha glädje*

*Den ene prisar allt som ger
förädling, som det heter;
den andre älskar handklaver
och "humor" och atleter.*

*Så tag från brus och marknadstorg
emot vår lilla blanning
av något mera fröjd än sorg
och mera lögn än sanning.*

*Sist står det kvar: förlåt och tack!
— Och styckets dramaturger
drar undan med sitt pick och pack
och med sitt Magdeburger.*

I regimanskriptet 1942 gjorde Ferlin vissa ändringar: "ger den väl ett avskedsslag" blir till "skänker dem ett avskedsslag". I nästa strof kan man på de olika överstrukna varianterna se hur dikten vuxit fram och slutligen fått följande lydelse:

*Så ligger marknadsplatsen tom
och månen lyser ensam
på fattigdom och rikedom
och fjärdingsman och länsman.*

I tredje strofen har "femkvarts" ändrats till "en timmes" kanske beroende på att speltiden bantats ner.

De följande tre stroforna har utgått och sista strofens "Sist står det kvar: förlåt och tack . . ." har blivit "Nu draga med förlåt och tack . . ."

I detta sammanhang har jag inte möjlighet att gå in på hela det rika material som radiospelet *Marknad* utgör. Även om denna undersökning endast behandlat den sk resonörsversen, visar den ändå tydligt hur Ferlin arbetade. Ändringarna, små och stora, kanske kan te sig obetydliga, men sedda i det perspektiv man får, bidrar de till bilden av Ferlin som den noggranne, omsorgsfulle, uthållige och energiske textarbetaren. Marknadsmotivet visar ju sig ha uppehållit honom under lång tid. Anledningen till detta kan nog vara, att den färgglada marknaden för honom fungerade som en bild av världen. Enskildheter mynnar ut i det stora perspektivet.

EKON, BARA

av Axel Liffner

Stillsamt.

Såg vi dagen gå.

Till vila. Utan oro.

Utan kommentarer. Avvaktade vi.

Svettebaden.

Soluppgången. Uppståndelsen.

Som också var vår.

Kroppars regndusch. Rosors.

– Och så vi talade då.

Som för att understryka fågelsången.

Lågmält: dzi dzi, dju dju, glu glu . . .

Ekon bara. Inbillningsvisa

ekon av fria toner.

SIILI

Nils Ferliniltä

Som Jenny Westerström tidigare har påpekat, har Nils Ferlins diktning översatts till ett stort antal språk. Men det är veterligen första gången som en välkänd Ferlin-dikt överflyttats till finska. Här gäller det "*Av ständig oro för stort och smått / jag blev alltmera en igelkott*" (ur samlingen Barfotabarn). Finska "*siili*" betyder "*igelkott*". Översättare är Aappo I Piippo, Helsingfors, som tidigare översatt bl a Dan Andersson till finska. Andra av honom översatta Ferlin-dikter är t ex "*En vals-melodi*" och "*En liten kostnär*". Nu har han också börjat att till finska överföra visor av Tor Bergner.

Vuoks' huolen ainaisen sielussain
mä siilin muodon, ja piikit sain.

Kun ohi ihmiset vaeltaa
ne usein estoista kuiskuttaa.

Aihe toisille harmin
on siili kaikista varmin.

Ne saavat puiskia mitä vaan,
en päästä vierelle kuitenkaan.

Oon taipaleellani oppinut
mä itsepuolustusmetkuilut,

en tahdo purruksi tulla,
vaikk' muoto pieni on mulla.

Niin outo oon, aivan liikaakin,
jos katsot pelkästään piikkeihin.

Vaan kaikki piikkini jotka sain
ne ensin raateli sieluain.

Mä toivon vain selityksin,
nyt olla rauhassa yksin!

With plenty of colored lanterns

by Nils Ferlin

Översättningen till engelska av dikten "Med många kulörta lyktor ..." är gjord av poeten Thorild Fredenholm, som är bosatt i USA men bodde i Sverige 1920—1929. Dikten är inte tidigare publicerad men kommer att ingå i en ny stor antologi med titeln "Modern Scandinavian Poetry" med Martin Allwood (själv uppmärksammas Ferlin-översättare) som redaktör. Boken kommer ut 1981 på förlaget New Direction i New York.

*With plenty of colored lanterns
I set out in the world one day.
They fizzled — unnoticed and soundlessly,
and the beauty faded away.*

*I stopped, surprised and bewildered.
The radiance was no more!
But now, on this road from Nowhere
I've trudged, as I did before*

*far into the land of Noplace
in darkness and midday sun
without any colored lanterns.
It's hard — but it can be done.*

Då mötte jag spelmannen

av Tor Bergner

Broder Tor har i dagarna kommit ut med diktsamlingen "Nasarbox" på Cewe-förlaget. Ur samlingen har Poste Restante fått vänligt tillstånd att återge "Då mötte jag spelmannen". — På samma förlag utkommer också en annan Ferlin-pristagare, Helmer Grundström, med samlingen "De vitnade benen på Gallo fjäll".

Mina händer
famlande som blindfolk
slöt sig som fågelvingar.

Mina blickar
speglade ångesten
sökte stjärnorna.

Då mötte jag spelmannen
från alla riktningar —

Jublande grät jag
när norrskenet
vred sig i grönlila
över fjällens
tysta kolonnader.

**"Lyrikvännen är nog det finaste
vi har i svensk tidskriftsflora."**

Arbetsbladet

Bli lite fin själv!

För 50 kronor får du sex nummer (1-6 1980) av tidskriften **Lyrikvännen**, årsboken **Poesi 1980** (i urval och med förord av Gunnar Harding) plus FIB:s Lyrikklubbs årliga medlemskort - vilket bl.a. berättigar till höga rabatter på Lyrikklubbens bokutgivning. Prenumerera för 1980 genom att sätta in 50 kronor på FIB:s Lyrikklubbs postgiro 50 27 33-9 eller ring eller skriv till **Lyrikvännen**, Box 130, 101 21 Stockholm. Tel: 08 - 23 76 40.

ÅRSMÖTET 1980

Sällskapet årsmöte hade — som redan hunnit bli tradition — förlagts till Sjöfartshusets vackra lokaler vid Skeppsbron. Närmare 70 medlemmar deltog.

Verksamhetsberättelse och revisionsberättelse för 1979 godkändes, och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret.

Till Sällskapet ordförande omvaldes Sandro Key-Åberg. Samtliga styrelseledamöter omvaldes också, dvs som ordinarie Sven Aspling, Tor Englund, Curt Enström, Gunnar Larson, Edvard Matz och Olof Ögren och som suppleanter Eva-Lisa Lennartsson, Axel Liffner och Idun Lovén. Till adjungerad ledamot för hela året valdes Jenny Westerström.

Även kommittéerna omvaldes med Gunnar Larson, Tor Englund och Ove Almström i redaktionskommittén och Karin Nordell, Maj-Brit Carlson och Ebba Ehrenborg i valkommittén.

Till revisor omvaldes Birger Backwall och till revisorssuppleant Gösta Willners.

Efter diskussion beslöt årsmötet att höja den ordinarie årsavgiften till 30 kr, årsavgiften för studerande och pensionärer till 20 kr och avgiften för ständigt medlemskap till 300 kr.

Skattmästaren meddelade att Yrkestrubadurernas Förening efter sin stora Ferlin-konsert i Folkets Hus skänkt 2.000 kr till Sällskapet. Han framförde styrelsens förslag att Sällskapet för 1980 skulle utdela ett trubadurpris i storleksordningen 2.000 kr till en sångare som särskilt ägnat sig åt tolkning av Nils Ferlins visor. En eventuell fortsatt utdelning skulle man fatta beslut om för varje år, beroende på Sällskapets ekonomiska möjligheter. — Årsmötet biföll styrelsens förslag.

Ett antal förslag till innehavare av 1980 års Nils Ferlin-pris framfördes och diskuterades.

Olof Ögren gav en kort information från Staty-kommittén. För dagen fanns enligt hans redogörelse ca 75.000 kr i insamlade medel och i form av beviljat anslag från Wicanderska fonden. Från samma fond fanns löfte om ytterligare anslag, och vidare fanns gott hopp om anslag från Stockholms kommun i storleks-

ordningen 100.000 kr. Professor K G Bejemark har fått kommitténs uppdrag att utföra skulpturen i form av en stående figur i naturlig storlek att placeras på Klarabergsgatan vid en trappa upp till Klara kyrka. Konstnären beräknar att ha skulpturen gjuten i början av 1982. — En långvarig och intensiv diskussion utbröt om skulpturens närmare utförande, särskilt frågan om skalden lämpligen borde framställas iförd frack eller annan klädsel. Årsmötet enades om att man inte med några sådana beslut kunde inkräkta på konstnärens frihet.

Efter avslutade förhandlingar ansåg sig medlemmarna väl värda den välsmakande måltid som serverades. Till kvällens underhållning bidrog trubaduren Jan Olof Andersson med förnämlig tolkning av Ferlin-dikter liksom — givetvis — Tor Bergner. Broder Tor avslutade som så ofta tidigare med det gripande stycket "En natt i Toulouse", framfört så kongenialt

Bild utan ord

att Idun Lovén med lika stor inlevelse tolkade verkets innersta mening i form av solodans.

Dessförinnan hade ett lotteri genomförts med konstverk och böcker som vinster, skänkta av bl a Birger Lindberg, Idun Lovén, Ritarn och Rabén & Sjögrens bokförlag. Lotteriet gav en nettovinst på exakt 1.000 kr.

Sekr

NYA MEDLEMMAR

t o m augusti 1980

Alexandersson, Rolf, Trumpetgat 1, 732 00 Arboga
Andersson, Ingrid, Marknadsväg 17 A, 183 34 Täby
Anderson, Margith, Kopparväg 20, 175 72 Järfälla
Aronsson, Elna, Gullbacksgat 10, 761 00 Norrtälje
Asker, Anna, Bellmansgat 38, 116 47 Stockholm
Axman, Ulf, Wallingat 14, 111 24 Stockholm

Berglund, Stig, Töreväg 34, 741 00 Knivsta
 Bergman, Knut, Bågeväg 17 A, 852 54 Sundsvall
 Beskow, Karl-Henrik, Tomträttsväg 39, 126 43 Hägersten
 Björk, Birgitta, Bygdegårdsväg 32, 196 30 Kungsängen
 Björk, Torgny, Gröndalsväg 138, 117 46 Stockholm
 Brandin, Gigi, Mäster Mikael's Gata 9, 116 45 Stockholm
 Breman, Gunborg, Polkaväg 11, 435 00 Mölnlycke
 Chambert, Gärda, Skinnarviksringen 18, 117 26 Stockholm
 Dahl, Astrid, St Södergat 56 C, 222 54 Lund
 Dahlgren, Karin, Helgonaväg 18, 223 63 Lund
 Danielsson, Paul, Bondegat 16 B, 116 33 Stockholm
 Demert, Stefan, Hundhamraväg 25, 145 72 Norsborg
 Edström, Tommy, Geijersgat 11, 652 23 Karlstad
 Eklund, Hilda, Garvargat 14, 791 00 Falun
 Ekman, Britt-Lis, Dr Kristinas Väg 11, 114 28 Stockholm
 Ekwall, Mikael, Ättehögsgat 7 B, 416 74 Göteborg
 Enström, Berndt, Hammarshusväg 12, 201 50 Kristianstad
 Erneclou, Harry, Älvdalsväg 85, 669 00 Deje
 Esberg, Rolf, Magnusväg 6 A, 175 31 Järfälla
 Estelle, Bo, Bagartorpsringen 22, 171 65 Solna
 Forsell, Barbro, Nybodaväg 1, 175 40 Järfälla
 Forsell, Hans, Vattengat 11, 331 00 Värnamo
 Forsell, Kerstin, Vattengat 11, 331 00 Värnamo
 Frick, Birgit, Ölmeväg 10, 123 46 Farsta
 Fugelstad, Anders, Kungsklippan 22, 112 25 Stockholm
 Gandvik, Rustan, Oxens Gata 239, 136 63 Handen
 Gramner, Margareta, Klippgat 14, 116 35 Stockholm
 Gustavsson, Harry, Fridkullagat 18 A, 412 62 Göteborg
 Gustavsson, Urban, Bergsättraväg 62, 184 00 Åkersberga
 Göransson, Lasse, Bergsprängargr 1, 116 29 Stockholm
 Hansen, Kerstin, Nykroppagat 24, 123 46 Farsta
 Hedström, Margaretha, Ljusstöparbacken 1, 117 45 Stockholm
 Hjelm, Carin, Luntmakargat 88, 113 51 Stockholm
 Biblioteket, Högsolan i Örebro
 Isakson, Clary, Simpbyleväg 16 A, 761 00 Norrtälje
 Jansson, Britt Marie, Liroväg 2, 183 30 Täby
 Johansson, Lisbeth, Rydsväg 10 B, 582 48 Linköping
 Johansson, Roland, Norrbackaväg 68, 572 00 Oskarshamn
 Karlsson, Roland, Johan Enbergs Väg 3, 171 62 Solna
 Kihlman, Lars, Box 1224, 251 02 Helsingborg
 Klang, Gerd, Kullstigen 24, 142 00 Trångsund
 Levin Kjell, Trångsundsväg 55, 135 42 Tyresö
 Lindh, Jan A., Kinnekulleväg 12, 161 34 Bromma
 Lindberg, Kerstin, Bondegat 16 B, 116 33 Stockholm
 Lindholm, Elisabeth, Gränsväg 19, 137 00 Västerhaninge
 Lund, Anders, Noorsgat 9, 761 00 Norrtälje
 Lundberg, Lilly, Rörstrandsgat 9A, 113 40 Stockholm
 Lundberg, Monica, Källgat 6A, 597 00 Åtvidaberg
 Lundin, Paul, Centrumplan 2B, 881 00 Sollefteå
 Löwenadler, Tor, Karlbergsväg 89, 1113 35 Stockholm
 Malm, Göran, Pipersgat 8, 112 24 Stockholm
 Mannan, Mohammed Abdul, Forskarbacken 11/414, 104 05 Stockholm
 Marke, Astrid, Drottningholmsväg 5, 112 42 Stockholm
 Mårtensson, Kaj, Högalidsgat 42 A, 117 30 Stockholm
 Nordell, Gunilla, Kampementsgat 38, 115 38 Stockholm
 Norrtälje Bibliotek, Box 165, 761 00 Norrtälje
 Nyberg, Gun, Engelbrektsgat 6 B, 114 32 Stockholm
 Nyqvist, Märta, Hedinsgat 3, 115 33 Stockholm
 Nyström, Georg, Sveaväg 34, 182 62 Djursholm
 Näslund, Gudrun, Mellingebacken 18, 163 64 Spånga
 Olsson, John, Moriansfors, 670 30 Edane
 Palm, Siri, Skolgat 7, 380 62 Mörbylånga
 Paulsson, Börje, Stenväg 3, 147 00 Tumba
 Reumark, Torgerd, Observatoriegat 10, 113 29 Stockholm
 Rosén, Gunilla, Frejgat 36, 113 26 Stockholm
 Samuelson, Bull-Britt, Larsbergsväg 36, 181 38 Lidingö
 Segerström, Stig, Abrahamsbergsväg 66, 161 45 Bromma
 Sjölin, Ingrid, Manhemsgat 7, 126 52 Hägersten
 Steijen, Håkan, Hägerstenväg 151, 126 48 Hägersten
 Strömberg, Birgitta, c/o Stigenberg, Torsgat 6 B, 752 22 Uppsala
 Stålhammar, Gunilla, Djupadalsväg 18, 161 40 Bromma
 Svenson, Greta, Prästgårdsgat 14, 172 32 Sundbyberg
 Söderstedt, Gerd, Skattegårdsväg 224, 162 45 Vällingby
 Tufvesson, Ina, Vattugat 5, 281 00 Hässleholm
 Universitets-Bibliothek, Zeitschriften-Abt., Olshausenstr. 29, D-2300 KIEL 1, Västtyskland
 Wassmouth, Sven, St Nygat 6, 111 27 Stockholm
 Wedin, Charlie, Box 77, 890 10 Bjästa
 Wejdeby, Margit, Syrenelund, 186 00 Vallentuna
 Wejdeby, Sture, Syrenelund, 186 00 Vallentuna
 Werkelin, Jan, Skebokvarnsväg 321, 124 36 Bandhagen
 Wickström, Curt, Mejerigat 12, 412 76 Göteborg
 Wilke, Helge, Byggmästaregat 8A, 222 37 Lund
 Åhman, Ingela, Snapphaneväg 158, 175 34 Järfälla
 Åstrand, Kerstin, Ängsullsväg 182, 162 46 Vällingby
Ständigt medlemskap:
 Ekström, Agneta, Torggat 3 B, 597 00 Åtvidaberg
 Johansson, Alice, Kvisthamragat 7 C, 761 00 Norrtälje
 Johansson, Henrik, Källängsväg 49, 181 44 Lidingö
 Ransemar, Erik, Hökstigen 26, 144 00 Rönninge
 Södergren, Arne, Vasagat 5 A, 411 24 Göteborg
 Westman, Gertie, Gyllenstiernsgat 4, 115 26 Stockholm

KALLELSE

Alla medlemmar hälsas välkomna till

utdelningen av årets Ferlin-pris

till ANN MARGRET DAHLQUIST-LJUNGBERG

Den äger rum i Sjöfartshusets Festvåning, Skeppsbron 10, Stockholm

TISDAGEN DEN 21 OKTOBER 1980 KLOCKAN 19.30

Sällskapets ordförande presenterar pristagaren och överlämnar priset

Efter utdelningen följer en enkel middag, bestående av crêpe med räkor, älgstek, öl, vatten eller ett stort glas vin och kaffe. Pris inkl service och garderob 65 kr. Högst 70 deltagare, d v s de som först anmäler sig.

Senaste anmälan, som är absolut bindande, torsdagen den 16 oktober före kl. 12 till Karin Nordell, telefon 08—36 29 20.

Sedvanlig underhållning och lotteri med värdefulla priser.

Hjärtligt välkomna !

Styrelsen

Poste Restante Medlemsblad för Nils Ferlin-Sällskapet Nr 2, 1980

Styrelsens funktionär: Curt Enström, Nybrogatan 14, 114 39 Stockholm. Tel 61 66 79

På dagtid tel 36 29 20 (efterfrågas: Karin Nordell)

Sällskapets postgiro: 35 21 55—6.

Redaktör för medlemsbladet: Gunnar Larson, Åsögatan 70, 116 24 Stockholm. Tel 08/68 60 06, 0764/364 89

Tryck: Rundqvists Boktryckeri i Göteborg

ISSN 0345—9519